

อภิปรายผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง ผลของโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาต่อความสามารถทางภาษาของเด็ก
ในช่วงอายุ 24-36 เดือน ในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนของรัฐ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้
ดังนี้

1. ความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจ และการพูดของเด็กในสถานสงเคราะห์
ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง หลังการทดลอง พบว่า มีความแตกต่างกัน (ดังตารางที่ 2
และ 3) ผลการวิจัยครั้งนี้สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ คือ เด็กในสถานสงเคราะห์ที่ได้รับการฝึก
ในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา จะมีความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดสูงกว่า
เด็กในสถานสงเคราะห์ที่ไม่ได้รับการฝึกในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา ซึ่งสามารถอธิบายได้ดังนี้

1.1 จากทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ กล่าวว่า การเรียนรู้ภาษาเป็นรูปแบบ
หนึ่งของพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยวิธีการเรียนรู้ ด้วยวิธีการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ
(Operant Conditioning) ที่เน้นถึงความสัมพันธ์ของการเสริมแรง เมื่อมีการเชื่อมโยง
ความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า (Stimulus) กับการตอบสนอง (Response) และการเสริมแรง
(Reinforcement) จะทำให้พฤติกรรมการสื่อสารของเด็กมีแนวโน้มสูงขึ้น ซึ่งการให้แรงเสริม
นั้นมีหลายประเภท แต่งานวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยให้ตัวเสริมแรงทางสังคม (Social Reinforce)
เป็นการให้การเสริมแรงทางบวก 2 อย่างคือ คำพูด และท่าทาง คำพูดได้แก่ คำชมเชย คำ
ยกย่อง ส่วนท่าทางได้แก่ การให้ความสนใจแก่เด็ก การยิ้ม การพยักหน้า เป็นต้น ซึ่งให้
การเสริมแรงแบบต่อเนื่อง คือเสริมแรงทุกครั้งที่ได้ปฏิบัติตาม หรือตอบคำถามถูกต้อง แรง
เสริมประเภทนี้สามารถใช้ได้สะดวกเร็วในทุกสภาพการณ์ และสามารถใช้กับบุคคลกลุ่มใหญ่
ได้โดยไม่รบกวนหรือขัดขวางพฤติกรรมที่อื่นหรือกำลังกระทำอยู่ และนอกจากนี้ยังไม่เป็นปัญหา
เกี่ยวกับการหมดประสิทธิภาพ เพราะมักใช้ควบคู่กับแรงเสริมอื่น ๆ อีกมาก และยังเป็น
การเสริมแรงที่เป็นธรรมชาติซึ่งใช้ในชีวิตประจำวันเสมอ ดังนั้น การให้แรงเสริมทางบวก โดย
ใช้ตัวเสริมแรงทางสังคมในการวิจัยครั้งนี้ จึงได้ผลดีตรงตามทฤษฎีการเสริมแรง กล่าวคือ
เมื่อผลการกระทำของเด็กในด้านพฤติกรรมสื่อสารภาษาได้รับการเสริมแรง เด็กจะมีพฤติกรรม
การสื่อสารภาษานั้นซ้ำอีก หรือพูดคำ ๆ นั้นอีก ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของคนอื่น ๆ เช่น
Rheingold, Gewertz and Ross, 1970 ; Bunner, 1978 ; Diggory, 1972

ดังนั้น ในการพัฒนาความสามารถทางภาษา โดยใช้สิ่งเร้าทางภาษาและการเสริมแรงประกอบกัน จะช่วยให้เด็กได้เรียนรู้คำได้เร็วขึ้น

1.2 โปรแกรมกิจกรรมทางภาษา ซึ่งจัดในรูปของการเสริมสร้างประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูด โดยใช้การเล่านิทานประกอบภาพผ่านทางวีดิทัศน์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กในช่วงอายุ 24-36 เดือน และเมื่อจบโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาในแต่ละวัน จะมีการทบทวนความรู้จากนิทานที่เด็กได้รับ ตลอดทั้งซักถามความรู้ต่าง ๆ จากเด็ก ถ้าเด็กปฏิบัติตามหรือตอบถูก จะได้รับการเสริมแรงทางบวก คือ คำชมเชย การยกย่อง จากงานวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า โปรแกรมกิจกรรมทางภาษานั้นมีผลต่อการเสริมความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดของเด็กที่ได้รับการฝึกในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาอย่างเห็นได้ชัด (ดังตารางที่ 2 และ 3) การจัดประสบการณ์ทางภาษาที่นิยมมาใช้จัดเป็นโปรแกรมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเล่านิทานการร้องเพลง การเล่นละคร เนื่องจากเด็กในวัยนี้ขาดความสามารถด้านการอ่านและการเขียน วิธีการทั่วไปของการเรียนรู้ด้านภาษาในรูปแบบของโปรแกรมกิจกรรมทางภาษานั้น จะต้องวางโครงการเกี่ยวกับการเรียนรู้ประสบการณ์ทางภาษา ได้แก่ การเล่นสังคมระหว่างผู้ใหญ่กับเด็ก ความสัมพันธ์ของเด็กต่อสังคม และการเล่นกับวัตถุ สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เด็กได้ความรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์และโครงสร้างทางภาษา นอกจากนี้การเล่าเรื่องจากภาพจะเป็นสิ่งที่ทำให้เด็กได้ฝึกการเชื่อมโยงเรื่องและภาพให้สัมพันธ์กัน ซึ่งกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเล่าเรื่องที่มีรูปภาพประกอบ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยจูงใจให้เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของภาษา (ณรงค์ เทียนสิ่ง, ดวงเดือน จันทรเจริญ, ทิพย์วัลย์ พรรณลาภ, 2530) และโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาแต่ละประเภทนั้น จะมีวิธีการดำเนินการที่แตกต่างกัน แต่ส่วนมากจะมีแบบที่คล้ายคลึงกัน และจุดประสงค์ของโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาที่จัดก็คือ การมีปฏิสัมพันธ์ตอบระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่เป็นการเริ่มกระตุ้นและมีเหตุการณ์ที่เตรียมสถานการณ์เป็นสิ่งเร้าทางภาษา การตอบสนองของเด็กเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้ผู้ใหญ่รู้ว่าควรจะดำเนินการใช้กิจกรรมอะไรในการสอน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เพทตี และ เจนเสน (Petty and Jensen, 1985) ที่พบว่า พัฒนาการทางภาษาในช่วงก่อนวัยเรียน ส่วนใหญ่แล้วพัฒนาการจะขึ้นอยู่กับการเล่นแบบสิ่งแวดล้อม การได้รับประสบการณ์ที่เคยได้รับ แต่ขาดการตอบสนองก็จะ เป็นผลทำให้มีพัฒนาการทางภาษาช้าลง และยิ่งขึ้นกับว่า ถ้าเด็กได้รับประสบการณ์และโอกาสในการใช้ภาษามาก ก็จะเรียนรู้ภาษามากกว่าเด็กที่มีประสบการณ์และโอกาสใช้ภาษาน้อย ซึ่งจะ เห็นได้ว่าเด็กในสถานสงเคราะห์นั้นขาด

ประสบการณ์ทางสังคมโดยทั่วไป และโดยเฉพาะอย่างยิ่งการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ในทางภาษา และขาดโอกาสที่จะใช้ภาษาได้อย่างเหมาะสม ดังนั้นการจัดประสบการณ์ทางภาษาในรูปของ โปรแกรมกิจกรรมทางภาษา เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภาษาที่เหมาะสมกับวัยแล้วจะช่วยทำให้เด็กมีความสามารถทางภาษาได้อย่างเหมาะสม

เมื่อพิจารณาถึงพฤติกรรมและพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กในสถานสงเคราะห์ โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ปกติตามวัยของเด็กแล้วนั้น จะเห็นได้ว่า เด็กในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่ มีพัฒนาการด้านต่าง ๆ ล่าช้า โดยเฉพาะพัฒนาการทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูด ซึ่งผลงานวิจัยครั้งนี้ พบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์ก่อนได้รับการฝึกในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา จะมีความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดค่อนข้างช้า นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กในสถานสงเคราะห์เหล่านี้มีปัญหาทางด้านความมั่นคงทางอารมณ์ มักจะแสดงออกมารูปพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ก้าวร้าว เรียกร้องความสนใจ สาเหตุที่ทำให้เด็กในสถานสงเคราะห์เหล่านี้มีความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกันนั้น เนื่องจากเด็กในสถานสงเคราะห์มีปัญหาทางด้านความมั่นคงทางอารมณ์ ขาดการกระตุ้นและขาดแรงจูงใจในการพูดที่เหมาะสม โดยที่เด็กกลุ่มนี้จะใช้ท่าทางแสดงถึงความต้องการโดยไม่พูด และคนที่อยู่ใกล้ชิดเด็กก็เข้าใจได้ และตอบสนองต่อเด็กด้วยการทำทุกสิ่งทุกอย่างให้โดยไม่ต้องใช้คำพูด จึงมีผลทำให้เด็กกลุ่มนี้ไม่มีความรู้สึกว่าการพูดสื่อภาษากับผู้อื่นมีความสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับผลสรุปของโครงการทดลองส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในสถานสงเคราะห์ (รายงานประจำปีของ สหทัยมูลนิธิ, 2530) ที่พบว่า เด็กในสถานสงเคราะห์ในทุกกลุ่มอายุนั้น มีพัฒนาการล่าช้ากว่าเกณฑ์ปกติค่อนข้างมาก โดยเฉพาะในด้านพัฒนาการทางนิสัยส่วนบุคคลและสังคม (Personal-Social) ด้านภาษา (Language) และด้านการใช้กล้ามเนื้อน้อย (Fine-Motor Adaptive) และจากการศึกษาของ วิลเลียม โกลด์ฟาร์บ (William Goldfarb 1946 อ้างถึงใน สร้อยสุดา วิทยากร และคณะ, 2528) พบว่า เด็กที่เลี้ยงในสถานเลี้ยงเด็กอยู่ตลอดเวลา มีความด้อยทางด้านสติปัญญาทุก ๆ ช่วงอายุที่ได้รับการทดสอบ และเด็กที่เลี้ยงไว้ในสถานเลี้ยงเด็กมักจะมีประสบการณ์ในเรื่องที่เกี่ยวกับการใช้ภาษา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ สร้อยสุดา วิทยากร และคณะ (2528) พบว่า เด็กกำพร้าที่ได้รับการเลี้ยงดูโดยเจ้าหน้าที่จากสถานสงเคราะห์มีพัฒนาการช้าไม่เหมาะสมกับวัย และพบว่า มีความบกพร่องทางการพูดและการสื่อภาษามากที่สุด และนอกจากนี้ อภิญา ตั้งเสนารักษ์ (2530) พบว่า เด็กก่อนวัยเรียนที่อยู่ในครอบครัวปกติ จะมีพัฒนาการทางภาษาด้านจำนวนคำและการใช้ประโยคสูงกว่าเด็กก่อนวัยเรียน

ที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วิลเลียม และ แมค ฟาร์แลนด์ (Williams and Mc. Farland cited by Mc. Carthy, 1960) พบว่า เด็กในสถานเด็กกำพร้า มีความสามารถทางด้านคำศัพท์ต่ำกว่าเด็กในระดับอายุ และระดับสติปัญญาเดียวกัน เนื่องจากสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว ช่วยทำให้เด็กได้มีการปฏิสัมพันธ์กับสมาชิกอื่น ๆ ซึ่งโดยเฉพาะในขวบปีแรกเด็กจะเริ่มเลียนเสียง และเริ่มเรียนรู้คำ และความหมายของคำ โดยที่แม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุด ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่น มั่นคงทางอารมณ์ ซึ่งกลายเป็นสิ่งเร้าทำให้เด็กอยากโต้ตอบ เป็นผลให้ความสามารถทางภาษาพูดของเด็กกลุ่มนี้สูงกว่าส่วนเด็กที่อยู่ในสถานสงเคราะห์ มีความสามารถทางภาษาน้อยกว่าเด็กที่มีพ่อแม่เลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด และจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบข้อที่น่าสังเกตว่า เด็กในสถานสงเคราะห์เด็กอ่อนของรัฐ ส่วนใหญ่จะมีพัฒนาการด้านต่างๆ ช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน โดยเฉพาะความสามารถทางภาษาจะช้าอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งจากการสังเกตพบว่า เด็กในสถานสงเคราะห์จะแสดงท่าทางเหมือนต้องการจะพูดด้วย แต่เมื่อตั้งใจฟังสิ่งที่เด็กพูด ก็ไม่สามารถจับความได้ว่าเขาพูดอะไร ออกมาต่อเมื่อซักถามเด็กที่จะหยุดพูดทันที และบางครั้ง เด็กจะมีลักษณะทำปากขึ้นลง เหมือนพูดมีเพียงแต่เสียงอยู่ในลำคอแล้วเท่านั้น และเด็กในสถานสงเคราะห์บางคนจะมีลักษณะ เงียบเฉย ไม่โต้ตอบเมื่อเวลาซักถาม ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความสามารถทางภาษาของเด็กในสถานสงเคราะห์จะช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกัน ซึ่งความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดนั้นเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อพัฒนาการทางด้านสติปัญญา และการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ในอันที่จะนำไปสู่พัฒนาการด้านอื่น ๆ ดังที่ บริสเบน และไรเกอร์ (Brisbane and Riger, 1971) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสามารถทางภาษากับระดับสติปัญญา พบว่า ความสามารถทางภาษาของบุคคลเป็นเครื่องชี้ถึงความเร็วเติบโตทางสติปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับพีเกอร์ (Peaker 1971 อ้างถึงใน Grady, 1973) กล่าวว่า ภาษาพูดเป็นการสื่อความหมายที่มนุษย์ใช้มากที่สุด และเป็นสิ่งที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดในการพัฒนาด้านอื่นๆ

2. ความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดของเด็กในสถานสงเคราะห์ จะเพิ่มขึ้นตามลำดับอายุที่เพิ่มขึ้น ซึ่งจากงานวิจัยครั้งนี้ สนับสนุนสมมติฐานที่ตั้งไว้ และผลการวิจัยครั้งนี้ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของคนอื่น ๆ เช่น Lenneberg, 1967; Nelson, 1974; สวานา พรพัตต์กุล, 2513; จินตนา เนียมเปีย, 2521; จันทิภา ลิมปิเจริญ, 2524) พบว่า การพัฒนาความสามารถทางภาษาจะมากขึ้นตามอายุที่มากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อเด็กที่อายุมากขึ้นจะมีโอกาสพบปะบุคคลอื่น และสิ่งต่างๆ รอบตัวมากขึ้น ทำให้มีประสบการณ์เพิ่มขึ้นการ

เรียนรู้คำก็ย่อมมากขึ้นตามลำดับ จึงเป็นผลทำให้พัฒนาการทางภาษาเพิ่มขึ้นเมื่ออายุเพิ่มขึ้น เนื่องจากเด็กมีอายุ 2-3 ปี อยู่ในวัยที่พัฒนาการทางภาษาเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ดังนั้น ถึงแม้ว่าจะไม่มีการกระตุ้นการเรียนรู้มากเท่ากับเด็กในครอบครัวปกติ หรือไม่รับโปรแกรมการฝึกในการวิจัยครั้งนี้ก็ตาม ยังพบว่า ความสามารถทางภาษาเพิ่มขึ้นตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่หากมีการฝึกหรือมีการกระตุ้นการเรียนรู้ให้แก่เด็กในช่วงวัยนี้ โอกาสที่เด็กจะพัฒนาความสามารถทางภาษาของเด็กจะยิ่งมีมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากผลการศึกษาค้างนี้ว่า เด็กกลุ่มที่ได้รับการฝึกหัดในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา มีความสามารถทางภาษาสูงกว่าเด็กกลุ่มที่ไม่ได้รับการฝึกได้อย่างชัดเจน (ดังภาพที่ 9 และ 10)

และนอกจากนี้ยังพบว่า ความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจและการพูดของเด็กในสถานสงเคราะห์หลังการทดลองระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง จะมีความสามารถทางภาษาด้านความเข้าใจสูงกว่าด้านการพูด ในทุกระดับอายุ (ดังภาพที่ 7) โดยปกติ เด็กจะพัฒนาความสามารถความเข้าใจความหมายของคำจากการเชื่อมโยงคำพูดที่ได้ยินกับสิ่งต่าง ๆ ที่มองเห็นได้ก่อนที่จะใช้คำพูดนั้นได้ถูกต้อง (Bloom, 1978) นอกจากนี้ Nelson et al. (1978) ได้อธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการเรียนรู้การใช้คำศัพท์อย่างมีความหมายว่า พัฒนามาจากการเชื่อมโยงคำกับความคิดรวบยอด ทำให้เด็กเกิดความเข้าใจคำศัพท์ เมื่อเด็กเข้าใจคำศัพท์นั้นแล้ว เด็กจะจดจำคำศัพท์คำนั้นไว้ ต่อเมื่อเด็กมีความพร้อมที่จะออกเสียงพูด เด็กก็จะพูดออกมา ซึ่งได้มีผู้จัดมากรายได้ผลตรงกันว่า ในระยะแรกๆ จำนวนคำที่เด็กเข้าใจจะมีมากกว่าจำนวนคำที่เด็กพูดได้ (Hurlock, 1972; Nelson et al, 1978)

ปัญหาในการทำวิจัย และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการกระตุ้นเด็กให้มีพัฒนาการทางภาษาเพื่อจะนำไปสู่การจัดสิ่งแวดล้อมหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เหมาะสมแก่วัยของเด็กในสถานสงเคราะห์ เช่น การจัดโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาดังที่วิจัยได้ทดลองไว้ แต่ในการปฏิบัติจริงนั้นผู้วิจัยได้พบปัญหาต่างๆ ดังนี้

1. ปัญหาด้านความแตกต่างระหว่างบุคคล

เด็กในสถานสงเคราะห์โดยทั่วไปพบว่า มีพฤติกรรมและปัญหาทางอารมณ์ค่อนข้างรุนแรงซึ่งพฤติกรรมของเด็กในสถานสงเคราะห์ส่วนใหญ่ มีลักษณะเรียกร้องความสนใจ ขาด

ความมั่นคงทางอารมณ์มีความกลัวแบบไร้เหตุผลแอบแฝง ซึ่งในเด็กในแต่ละคนนั้นมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์แตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องสร้างความสัมพันธ์ ตลอดทั้งจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศให้เหมาะสม ในขณะที่เด็กในสถานสงเคราะห์ได้รับการฝึกในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา

2. ปัญหาด้านการปฏิสัมพันธ์

เด็กในสถานสงเคราะห์แต่ละแห่งนั้น มีสภาพแวดล้อมรอบตัวต่างกัน มีผลทำให้เกิดความรู้สึกที่ไม่มั่นคง มีการปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อมค่อนข้างลำบาก ประกอบกับการมีเจ้าหน้าที่ดูแลอีกหลายคน ทำให้เด็กไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์แบบผูกพันอย่างแท้จริงกับผู้ดูแลผู้ใดผู้หนึ่งได้เลย ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังนั้นจึงควรวีจยเวลาในการสร้างเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้วิจัยกับเด็กในสถานสงเคราะห์ เพื่อให้เด็กเกิดความไว้วางใจต่อตัวผู้วิจัย

3. ปัญหาในด้านเวลาที่ใช้ในการวิจัย

พัฒนาการทางภาษา เป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่อง และเป็นไปตามลำดับขั้น ดังนั้นการที่จะศึกษาพัฒนาการของความสามารถทางภาษา จึงจำเป็นต้องใช้ระยะเวลาที่นานพอควรจึงจะเห็นการเปลี่ยนแปลงนั้นได้ แต่การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาเพียง 8 สัปดาห์เท่านั้น จึงทำให้ไม่สามารถเห็นความเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการความสามารถทางภาษาได้อย่างต่อเนื่อง เพียงแต่เห็นผลเปลี่ยนแปลงของพัฒนาการทางภาษา ในเด็กกลุ่มทดลองที่ได้รับการฝึกในโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาเท่านั้น

4. ปัญหาในด้านการย้ายที่อยู่ของเด็กในสถานสงเคราะห์

โอกาสที่ชาวต่างประเทศจะรับเด็กในสถานสงเคราะห์ไปอุปการะนั้นมีอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น การที่เด็กในสถานสงเคราะห์จะได้รับการฝึกโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาอย่างต่อเนื่อง จึงเป็นไปได้ด้วยความยากลำบาก และเป็นผลทำให้ผู้วิจัยต้องจำกัดเวลาในการทดลองครั้งนี้

5. ปัญหาในด้านโปรแกรมกิจกรรมทางภาษา

โปรแกรมกิจกรรมทางภาษาที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนิทานประกอบภาพผ่านทางวีดิทัศน์ ซึ่งลักษณะของนิทานประกอบภาพนั้นเป็นสื่อที่เหมาะสมอย่างหนึ่งที่จะนำมาใช้ประกอบการเสริมสร้างพัฒนาการทางภาษา สำหรับเด็กก่อนวัยเรียน เนื่องจากเด็กในวัยนี้ ความสามารถในการอ่านยังไม่พัฒนาเต็มที่ ดังนั้น เด็กในวัยนี้จึงชอบฟังและดูรูปภาพประกอบ การ

วิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้โปรแกรมกิจกรรมทางภาษาในลักษณะดังกล่าวข้างต้น เป็นสื่อกระตุ้นพัฒนาการทางภาษาสำหรับเด็ก โดยที่ในระยะแรกนั้นเด็กจะเกิดความสนใจต่อนิทานประกอบภาพนั้น ๆ เป็นอย่างมาก เนื่องจากนิทานประกอบภาพมีสีสันสวยงาม ได้รับความสนใจ แต่เมื่อใช้โปรแกรมกิจกรรมทางภาษานี้อย่างต่อเนื่อง พบว่า ความสนใจของเด็กที่มีต่อโปรแกรมกิจกรรมทางภาษานี้จะลดลง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะแต่ละครั้งใช้เวลาประมาณ 30 นาที ซึ่งอาจจะนานเกินไปสำหรับเด็กในวัยนี้ อีกประการหนึ่งการใช้สิ่งเร้าในรูปแบบเดียวอาจจะทำให้เด็กเบื่อ และลดความสนใจลง

6. ปัญหาในด้านความแตกต่างระหว่างเพศ

จากงานวิจัยส่วนใหญ่พบว่า เพศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อความสามารถทางภาษา แต่ในงานวิจัยครั้งนี้ไม่ได้นำปัจจัยทางเพศเข้ามาเป็นตัวแปร เนื่องจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด เนื่องจากในสถานสงเคราะห์มีจำนวนเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง (เด็กชายจำนวน 50 คน เด็กหญิง จำนวน 14 คน) ทำให้ไม่สามารถนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างเพศได้

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะได้พัฒนาการความสามารถทางภาษาของเด็กในสถานสงเคราะห์ ได้เท่าเทียมหรือใกล้เคียงกับเด็กปกติตามบ้านในวัยเดียวกัน

2. ควรมีการวางแผนนโยบายเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ในระดับปฐมวัยศึกษาในสถานสงเคราะห์ เนื่องจากเด็กในสถานสงเคราะห์เป็นเด็กผู้ด้อยโอกาส ซึ่งงานวิจัยต่าง ๆ ยืนยันว่า เด็กเหล่านี้มีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ล่าช้า โดยเฉพาะพัฒนาการทางภาษา ซึ่งถือว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะพัฒนาการด้านสติปัญญา ดังนั้น หน่วยงานของรัฐและเอกชน ควรให้ความร่วมมือช่วยเหลือและแก้ไข เพื่อให้เด็กผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ มีพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ได้เท่าเทียมกับเด็กปกติในวัยเดียวกัน และยังเป็น การเตรียมความพร้อมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กดังกล่าว

3. เปิดโอกาสให้เด็กในสถานสงเคราะห์ได้มีการปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกได้มากขึ้น เนื่องจากเด็กเหล่านี้ขาดโอกาสได้รับประสบการณ์ภายนอก ดังนั้นจึงควรจัดตั้ง

ประสบการณ์ตรงให้กับเด็ก และจัดประสบการณ์ทางอ้อม ด้วยรูปภาพ หนังสือ โทรทัศน์ และของเล่นต่างๆ ที่เป็นสื่อให้เด็กได้เรียนรู้ภาษา

4. ควรจัดให้มีการฝึกอบรมที่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ดูแลเด็ก เป็นระยะ ๆ เกี่ยวกับการกระตุ้นเด็กทางภาษาและสติปัญญา เพื่อให้เจ้าหน้าที่ที่มีความสนใจต่อคำถามหรือคำพูดของเด็ก และในขณะเดียวกันควรช่วยแก้ไขปรับปรุงคำพูดของเด็กในถูกต้อง ทั้งด้านการออกเสียง การให้ความหมายต่อคำต่างๆ รวมทั้งลักษณะของประโยคที่เด็กใช้ และควรเปิดโอกาสให้เด็กได้พูดโต้ตอบกับผู้ใหญ่ให้มากกว่านี้

5. ประเมินผลการทำงานของที่เลี้ยงหรือเจ้าหน้าที่ดูแลเด็ก และแนะนำเจ้าหน้าที่ดูแลเด็ก มีความรับผิดชอบต่อเด็ก

6. เจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลเด็กควรเป็นตัวแบบที่ดีในการพูดให้แก่เด็ก เพราะเด็กมักจะเลียนแบบคำพูด และวิธีการพูด จากผู้ใหญ่

7. ควรจัดโปรแกรมกิจกรรมทางภาษาในลักษณะรูปแบบต่าง ๆ เพื่อที่จะสร้างความสนใจและกระตุ้นให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาภาษาให้มากที่สุด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย